

FOTO ISTOCK

Water besparen? Korter douchen helpt niet

Wie een biefstuk eet, verbruikt 3.000 liter water, schrijven *Arjen Hoekstra* en *Henriëtte Prast*. Verander dáár iets aan.

De kraan dicht bij het tandenpoetsen en korter douchen: daar denken de meeste mensen aan bij zuinig watergebruik. Begrijpelijk, want dat is wat campagnes ons vertellen.

Op de Nationale Waterspaardersdag riep de Unie van Waterschappen op tot korter douchen: „Zuinig en bewust omgaan met water is essentieel.” En volgens duurzaamhuis.nl: „Wil je vandaag nog met duurzaamheid aan de slag? Dan is misschien wel de belangrijkste stap het besparen op water in en rondom het huis.” Ook bedrijven benadrukken het besparen op water: „Zo gebruikt het gebouw netto geen water; regen wordt opgevangen en gefilterd tot drinkwater”, aldus een lovende brochure over circulaire economie.

Dit alles is misleidend. Want douchen, thee zetten, wassen, afwassen, de wc doortrekken, tandenpoetsen, auto wassen, de planten water geven, de tuin sproeien en watergebruik in kantoren: ze vormen samen slechts 1 procent van onze totale watervoetafdruk. De rest, 99 procent, zit in het water dat gebruikt wordt voor het produceren van onze consumptiegoederen. Het gaat om water dat we niet zien stromen, en het is daarom psychologisch ver van ons bed. Ook letterlijk: bijna de gehele watervoetafdruk van Nederlanders, namelijk 95 procent, ligt buiten Nederland. En de helft daarvan betreft waterverbruik in gebieden die kampen met waterproblemen. Wij, bewoners van een waterrijk land, met een nat klimaat, ‘drinken’ het water uit verre, droge gebieden. De gevolgen daarvan zijn bij ons nu niet merkbaar, maar bij de lokale bevolking in die droge gebieden des te meer. Arme boeren hebben bijvoorbeeld geen water om hun velden te irrigeren, omdat de grote bedrijven die daar voor de export produceren dat opsouperen.

Welke veranderingen in ons consumptiepatroon zijn nodig om een humanitaire ramp te voorkomen? Vooral onze voedselproductie is waterintensief. Eten en drinken moeten we, maar het maakt veel uit *wat* we drinken en eten. Voor het maken van een liter frisdrank is rond honderd liter water nodig. Dat komt doordat de productie van suiker heel veel water vergt. Van ons eten zijn vooral dierlijke producten de boosdoener: die zijn verantwoordelijk voor maar liefst 43 procent van onze watervoetafdruk. De productie van veevoer vergt heel veel water, en daardoor is het waterverbruik voor een enkele biefstuk 3.000 liter, en vergt onze dagelijkse vleesconsumptie gemiddeld duizend liter water per persoon. Plantaardig eten met dezelfde voedingswaarde kost 200 liter water, en wie een dag geen vlees eet, en een glas frisdrank vervangt door water, bespaart dus 800 liter water op eten en 25 liter op

De productie van een fles frisdrank kost 100 liter water

drinken - dat is evenveel als 40 keer korter douchen. De website duurzaamhuis.nl zou dus moeten zeggen: „Wil je vandaag nog met duurzaamheid aan de slag? Dan is misschien wel de belangrijkste stap anders eten en drinken.”

Dat de landbouw verantwoordelijk is voor 90 procent van het wereldwijde waterverbruik komt niet alleen door wat er wordt geproduceerd (suiker, veevoer) maar ook door *waar* dat gebeurt. We zouden veel meer moeten verbouwen in waterrijke gebieden, zoals Noord-Europa, en veel minder in gebieden waar water tekorten zijn. Geheel tegen deze logica in leunen we nu zwaar op voedselproductie elders, waaronder veel in gebieden met waterschaarste.

Terug naar het tandenpoetsen met de kraan dicht. Waarom laten we mensen niet in de waan dat ze goed bezig zijn als ze de kraan uitzetten bij het tandenpoetsen - alle beetjes helpen toch? Dat laatste is nog maar de vraag. Mensen zitten zo in elkaar dat ze, als ze op het ene terrein iets goed doen, het zichzelf gunnen om op andere gebieden te zondigen. Dat geldt ook voor duurzaam gedrag. Door dit morelevrijbrieffeffect kan het aanmoedigen tot besparen van stromend water in en om het huis per saldo een averechts effect hebben op duurzaamheid: „Thuis doen we allemaal de kraan uit bij het tandenpoetsen en we hebben een regenton, dus nu mag ik de auto pakken in plaats van het ov.”

Mensen hier hebben er recht op goed geïnformeerd te zijn. Mensen in gebieden met waterschaarste hebben recht op voldoende water. Toekomstige generaties hebben recht op een leefbare wereld. Daarom moeten we stoppen met misleidende aanbevelingen, en starten met eerlijke en complete waterbesparingsinformatie. Als het organisaties er echt om te doen is dat huishoudens zuiniger omspringen met water, moeten ze een ander consumptiepatroon aanmoedigen.

Voor de volledigheid: korter douchen is van harte aanbevolen - niet vanwege het water, maar omdat het verwarmen van water veel energie kost.

Arjen Hoekstra is hoogleraar watermanagement aan de Universiteit Twente.

Henriëtte Prast is hoogleraar aan Tilburg University gespecialiseerd in gedragseconomie.